

GOSPODARSKO ZALEĐE ANTIFEUDALNIH BORBA MADŽARSKIH TRGOVIŠTA I NJIHOVA VEZA SA SELJAČKIM POKRETIMA U RAZDOBLJU OD XVI DO XIX STOLJEĆA

Sándor Gyimesi, Budimpešta

One slobodnije razvojne tendencije agrarnih odnošaja, koje su se u XV stoljeću pretežno osnivale na robnoj proizvodnji u okviru seljačkih gospodarstava, dostigle su svoj vrhunac u trgovštima; u njima su se one koncentrirale i sumirale. Trgovišta su bila centri poljoprivredne robne proizvodnje i robne trgovine, i dok su ona sama s jedne strane u velikom broju svoj opstanak mogla zahvaliti tomu razvoju — u tijeku XV stoljeća broj se trgovišta podvostručio — seljačko je građanstvo trgovištâ s druge strane značilo onaj sloj kmetstva koji se i u gospodarskom i u društvenom pogledu mogao najviše uzdignuti.¹ Stoga su upravo trgovišta najprije osjetila vlastelinsku protutendenciju koja se najavila na prijelazu iz XV. u XVI. stoljeće, a ona su bila i prvi ciljevi onih napadaja vlastelinskog staleža kojima je ovaj htio ponovno učvrstiti svoju već olabavljeću feudalnu vlast nad kmetovima. Tako je trgovištima u velikom antifeudalnom pokretu epohe, u Dózsinu seljačkom ratu, pripadala istaknuta uloga.² I to ne samo onima koja su ležala u nizozemlju na marš-ruti glavnine vojske (točnije rečeno: koja je glavnina vojske potražila), nego i drugima. Najnovije istraživanje dokazalo je da je seljački rat proizašao iz četiriju središta: s područja od kojih je svako bilo gusto načičkanano samostanima opser-

¹ Usp. k tomu: V. Bácskai: Magyar mezővárosok a XV. században (Madžarska trgovišta u XV stoljeću). Bpest, 1965; Dies.: Mezőgazdasági árutermelés és árucseré a mezővárosokban a XV. században (Poljoprivredna robna proizvodnja i robna razmjena u trgovištima u XV stoljeću). *Agrártörténeti Szemle*, 6/1964, 1—33; Gy. Székely: Landwirtschaft und Gewerbe in der ungarischen ländlichen Gesellschaft um 1500. *Études historiques* I. Bpest, 1960, 471—502.

² O ulozi trgovišta u velikom madžarskom seljačkom ratu vidi: E. Mályusz: Az 1514. évi jobbágyháboru okai (Uzroci seljačkog rata iz 1514). *Társadalomtudomány*, 1926; I. Szabó: A középkorvégi Parasztlázadások 1437—1514 (Seljački ustanci u kasnog srednjem vijeku, 1437—1514). U: *Tanulmányok a magyar parasztság történetéből* (Studije za povijest madžarskog seljaštva). Bpest, 1948; Gy. Székely: Magyar Parasztháborúk irodalma (Literatura o madžarskim seljačkim ratovima). Bpest, 1950. Usp. k tomu napokon i referate s komemorativne konferencije o Dózsi održane u Budimpešti 1972.

vantnih franjevaca.³ S druge pak strane znamo — neki francuski istraživači smatraju to upravo mjerilom razvoja gradova — da su samostani franjevaca građeni na područjima koja su se buržoazirala i urbanizirala.⁴ I druge spoznaje nagovješuju da su ta četiri središta (županije Abauj-Zemplén, Békés-Bihar, Csanád i Bács-Bodrog) bila važna područja razvoja trgovišta, koji je tada pokazivao tendenciju buržoaziranja. Dio kmetstva koji se uzdigao na stupanj robnog proizvođača u trgovištima nije dakle odigrao važnu ulogu samo u seljačkom ratu godine 1514., nego je od početka bio i efektivno prisutan.

To više dakle pada u oči da — premda je retorzija koja je slijedila 1514. snašla i trgovišta, premda su brojna trgovišta u tijeku XVI i XVII stoljeća spala na stanje sela obveznih davati tlaku i u najboljem slučaju sačuvala pravo slobodnog kretanja svojih stanovnika, premda se cijela njihova povijest u XVI i XVII stoljeću nije sastojala ni od čega drugog osim borbe s vlastelinskom vlašću — razvoj trgovišta nije bio u cijelosti prekinut, nego je štoviše ponegdje cvao i podizao nova naselja.⁵

Jedan od razloga za ovu pojavu moramo tražiti u onom svojevrsnom učinku što su ga u trgovištima izazvala neprestana borba protiv Turaka i izgradnja dugoročne obrane. U objema zonama zemlje koje su ostale slobodne od turskog osvajanja možemo razlikovati dva tipa. Jedan sačinjavaju ona mjesta gdje je vladar graničnu tvrđavu podignutu radi obrane preuzeo od vlasnika i tamo stacionirao kraljevske plaćenike (Pápa, Keszthely, Veszprém, itd.). U tim je mjestima znatan dio stanovništva — uz stari seljačko-građanski sloj — sačinjavao slobodni vojnički element, koji je uz svoju vojničku službu i sam obrađivao zemlju i bavio se obrtom. Pokušaji vlastele da nad njim uspostavi svoju vlast propali su. Prilagođujući se građanstvu trgovišta i u načinu života i u gospodarstvu, vojnički se sloj i na društvenoj razini pomiješao sa stanovnicima i tako pridonio labavljenju ovisnosti cijeloga grada o vlasteli. Taj je proces bio olakšan time što su zapovjednici tvrđava vlasteoska kraljevska prava — kao točenje vina, klanje stoke, itd. — unatoč svim protestima njihovih nosilaca izvršivali sami. Posve je dakle razumljivo da se prema tim trgovištima — sve dok je postojala nužnost obrane od Turaka — tlačiteljska tendencija vlastele nije mogla pokazati.⁶

S druge je strane dolazilo do istog rezultata ako je organiziranje obrane bilo zadaća samoga vlastelina. U takvim je slučajevima vlastelin — koji nije mogao na se uzeti teret držanja plaćenika — stanovnike trgovišta u zamjenu za vojnu službu oslobađao njihovih obveza u tlaci. Takav takozvani »oppidum presidiale« bio je na primjer Kőszeg, ili pak Sárvár, i više drugih. Događalo se također da koje selo upravo zbog tog oslobođenja uznapreduje do trgovišta,

³ J. Szűcs: Dószá parasztháborújának ideológiája (Ideologija Dószina seljačkog rata). *Valóság* 11/1972, 21—22.

⁴ E. Fügedi: Koldulórendek és városfejlődés Magyarországon (Prosjački redovi i razvoj gradova u Mađarskoj). *Századok* 1/1972, 90.

⁵ Usp. k tomu: J. Varga: Jobbágyrendszer a magyarországi feudalizmus kései századaiban 1556—1767. (Kmetški sustav u Mađarskoj u kasnijim stoljećima feudalizma, 1556—1767). Bpest, 1969, 370.

⁶ L. Ruzsás: A dunántúli védelmi vonal és a parasztpolgári fejlődés a XVI—XVII században (Transdanubijska obrambena linija i seljačko-građanski razvoj u XVI. i XVII. stoljeću). *Értekezések*, 1967—1968. MTA Dunántúli Tudományos Intézete, Bpest, 1968, 225—252.

kao na primjer Kapuvár, ili u istočnom području zemlje Sarkad, a zapravo se ovamo mogu ubrojiti i ona trgovišta koja potječu od hajdučkih naselja.⁷

Drugi čimbenik koji je djelovao protiv vlasteoske težnje da se trgovišta vrate na razinu kmetskih sela gospodarske je naravi. Naturalno gospodarstvo [Gutswirtschaft], koje je u XVI stoljeću bila potisnula seljačka robna proizvodnja, javljalo se prije svega u ratarstvu; nasuprot tomu u vinogradarstvu, upravo zbog svoga sustava tlake, ono nije moglo uzeti znatna maha. Tako su trgovišta, kojih je gospodarski život počivao na proizvodnji vina — kao na primjer trgovišta u glasovitom tokajskom vinorodnom kraju »Hegyalja« — mogla sačuvati svoj značaj robnih proizvođača.⁸

Isto je tako ostao, odnosno s poznatih razloga još više ojačao, značaj monokulturne robne proizvodnje u stočarskim trgovištima nizozemlja. U odnosu na oba artikla moramo također uzeti u obzir da se Mađarska upravo s ovim dvama proizvodima, to jest govedinom i vinom, mogla uključiti u europsku agrarnu konjunkturu koja je potrajala otprilike sve do druge trećine XVII stoljeća.⁹ Korist od toga uživala su tako prije svega trgovišta, a vlastela jedino posredno, svojom djelatnošću robnih trgovaca [Warenhändler] i razvlastitelja.

Napadaji vlastele na trgovišta razvijali su se također u skladu s tijekom borbe protiv turskog osvajanja i u skladu s oblikovanjem poljoprivrednih proizvodnih i prodajnih odnosa. Težnje za tlačenje nisu se istodobno očitovale u različitim područjima i prema trgovištima različna tipa, a i njihov je sadržaj bio različan.

Trgovišta koja su pretežno proizvodila vino tištio je već oko sredine XVI stoljeća sve oštrije vlasteoski pritisak. Do početka XVII. stoljeća ovdje se dade zamijetiti potpuno siromašenje kmetova: seoski bogataši bijahu tako reći potpunoma nestali, a broj se bezemljaša povišestručio. U županiji Borsod, na primjer, sačinjavao je godine 1627. cjelokupni broj bezemljaša i zemljom siromašnih seljaka približno 80% pučanstva koje je bilo dužno davati desetinu.¹⁰ Vlastelinsko je gospodarstvo nastojalo tada svoju osnovu, koja se siromašenjem kmetstva sve više smanjivala, ponovno proširiti time što je pokušavalo trgovišta — i u pogledu služnosti i u pogledu samouprave — srozati na stanje kmetskih sela. Kušalo se na primjer poljoprivrednu obvezu tlake protegnuti i na slojeve koji su do tada bili od toga oslobođeni, pa tako i na zanatlije, koji su dotad služili obrtničkim radom, što je značilo izravan prinos opadanju obrta u trgovištima.¹¹ Pa ipak, to nije bio glavni sadržaj vlasteoskih napadaja: potkraj XVII. stoljeća pretrpjela je u sjeveroistočnom području zemlje prijašnja struktura

⁷ N. dj. i *Tanulmányok Sarkad multjából (Studije iz prošlosti Sarkada)*. H. é. n. 45.

⁸ I. N. Kiss: 16. századi dézsmajegyzékek (Desetinski popisi iz 16. stoljeća). Bpest, 1960, 1052; L. M a k k a i: I. Rákóczi György birtokainak gazdasági iratai 1631. 1649. (Gospodarstveni spisi domena Gy. Rákócziya I.). Bpest, 1954, 39.

⁹ P. Zs. P a c h: A nemzetközi kereskedelmi utvonalak XV—XVII századi áthelyeződésének kérdéséhez (Prilog pitanju premještanja međunarodnih trgovačkih putova u XVI i XVII stoljeću). *Századok*, 1968, 882.

¹⁰ Borsod-Abauj-Zemplén megye története és legujabbkori adattára (Povijest i zbirka podataka o županijama Borsod-Abauj-Zemplén). Miskolc, 1970, 32.

¹¹ Jobbágyterhek és parasztgazdaság az örökös jobbágytság kialakulásának korszakában (Opterećenja kmetova i seljačkoga gospodarstva u ephi nasljednog kmetstva). Budapest, 1966, 580—594.

naturalnog gospodarstva stanovit lom, tlaka se u neku ruku potiskuje, a jedan njezin dio postaje nadomjestiv otkupninom. Stoga je u to vrijeme u središtu pokušaja povisivanja daća stajala takozvana zapljena vina, povišeno carinjenje vinskog prometa, pooštreno iskorištavanje vlasteoskih kraljevskih prava.¹²

Drugi val vlastelinskih napadaja na trgovišta uslijedio je nakon izгона Turaka, na kraju XVII i početku XVIII stoljeća, a glavni mu je sadržaj bio stjerati u vlasteosku ovisnost i ona trgovišta koja su ili već prije s gore spomenutih vojničkih stajališta bila stekla oslobođenje ili su se nedavno vratila iz turskog zaposjednuća. U Veszprému je na primjer biskup vlastelin najprije lišio grad zavjetničkog prava, zatim mu oduzeo pravo točenja vina i najposlije stanovnike obvezao na plaćanje desetine. A slična je sudbina snašla i prezidijalna trgovišta.¹³

O tomu da su trgovišta oslobođena od Turaka ponovno zapala pod vlasteosku vlast, svjedoče ponajviše njihovi ugovori. Ráckeve je na primjer po ugovoru iz godine 1699. za 1000.—forinta godišnje mogao otkupiti vlasteoske daće, ali istodobno priznajući vlastelinsko pravo na krčmu, mlin, mesnicu, i još — načelno — obvezu tlake. Szentendre se opet svojim ugovorom iz godine 1700. uz plaćanje godišnjih 1100.—forinta obvezao i na davanje devetine.¹⁴

Treći val pada otprilike u sredinu XVIII stoljeća i stoji u svezi s proširenjem naturalnog gospodarstva. Stoga se sada pokušava povrh povišenja iznosâ što su ih trgovišta platila po ugovornoj obvezi proširiti i obveza tlake. U slučaju mnogih trgovišta pružala se za to mogućnost stoga što su ona u prvoj polovici XVIII stoljeća iz komorske uprave na osnovi založbe (kao u slučaju Miskolca godine 1755.) ili donacije (kao Sarkad godine 1725., odnosno 1749.) pala pod vlast privatnog vlastelina.¹⁵

Drugo obilježje ovog razdoblja jest učestalost vlastelinskog oduzimanja zemlje i zaposjedanja zakupljenih pustara i pašnjaka. To nije pogađalo samo velika trgovišta u nizozemlju, kojih su stanovnici bili zakupnici pustara: gubitak je i u pojedinim mjestima županije Zemplén u sjevoročnoj području zemlje mogao primjerice dostići 23 do 59% ukupnog zemljišta.¹⁶

Jedna zajednička popratna pojava vlasteoskih napadaja koji se javljaju u različnim područjima i u različnim časovima sastoji se u tomu da su oni uvijek bili upravljani i na umanjivanje samouprave trgovištâ. U Sárospataku imao je na primjer gradski sudac još godine 1572. jus gladii, sudačku vlast nad životom okrivljenika; godine 1632. smio je, nasuprot tomu, izreći osudu samo

¹² L. M a k k a i: Robot-Summa-Taxa. *Történeti Szemle*, 1964, 330—332; K. R. Péter: Egy hegyaljai mezőváros harca az örökös jobbágság ellen (Borba jednog trgovišta protiv kmetstva u Hegyalji). *Történelmi Szemle*, 1961, 421—441.

¹³ Ruzsás: n. dj., 243; A. C s i z m a d i a: Az egyházi mezővárosok jogi helyzetete és küzdelmük a felszabadulásért a XVIII. században (Pravni položaj i borba za oslobođenje crkvenih trgovišta u XVIII stoljeću). Bpest, 1962, 43—58.

¹⁴ L. M a k k a i: Pest megye története (Povijest Peštanske županije). U: Pest megye műemlékei, I. Bpest, 1958, 134.

¹⁵ J. S z e n d r e i: Miskolc város története (Povijest trgovišta Miskolca). Miskolc, 1886—1911. II. k. 386; Tanulmányok Sarkad történetéből, 78—79.

¹⁶ L. R u z s á s: Városi fejlődés a Dunántúlon a XVIII—XIX. században (Razvoj gradova u XVIII i XIX stoljeću u Transdanubiji). Értekezések, 1961—1962, Bpest, 1963, 279—315; J. M a j l á t h: Egy alföldi mezőváros kialakulása (Stvaranje trgovišta u nizini). Bpest, 1943, 199—205.

još u parnicama o jednu forintu. Stanovnici Veszpréma stavljeni su godine 1723. pod patrimonijalni sud, pa su od tada bili prisiljeni i svoga gradskog suca birati u nazočnosti vlastelina, i tako dalje, i tako dalje.¹⁷

Obrana trgovišta od vlasteoskih napadaja pokazuje raznolikost oblika. Najčešći od njih bijahu: uskraćivanje služnosti; prijetnja da će prestati obrađivati vinograde; kod trgovišta koja su nedavno pala pod vlasteosku vlast ometanje konskripcija koje su prethodile uvođenju tlake. Do otvorenih sukoba dolazilo je vrlo rijetko, nisu dakle bez primjera. Primjerice oko sredine XVII stoljeća u Gönzu ili oko sredine XVIII stoljeća u Bélapátfalvi.¹⁸

Najčešće se — uglavnom u XVIII stoljeću — birao »pravni put«, koji se zatim uz različna, feudalnim pravom dopuštena, sudačka prosvjedovanja gubio u beskrajnu parničenju. Svi ti oblici obrane bijahu usmjereni na priznavanje starog, povlaštenog položaja, na očuvanje prava trgovišta, koja su se onda htjela osigurati ili potvrdom povlastica ili sklapanjem ugovora. Odstupanje od ovog ponašanja u negativnu ili pozitivnu smjeru dade se zamijetiti kod gradova dvojaka tipa. Jedni su nastali iz niza »oppida presidialia«, dakle vojničkih naselja. Ovi su htjeli, umjesto da budu gurnuti u nasljedno kmetstvo, izboriti barem položaj ugovornih naselja, pa su se tako morali zadovoljiti i manjim nego što je pravni položaj trgovišta. Druga skupina držala je nasuprot tomu da je pravni položaj trgovišta nedovoljan i nesiguran, pa je dakle, da bi jednom zauvijek osigurala svoj položaj, postavljala sebi za cilj uspon u red slobodnih kraljevskih gradova. Među njima je bilo i takvih koji su prije turskog osvojenja bili povlašteni (an primjer Pécs), pa su se dakle pozivali na ponovno postizanje svojih starih prava. Našlo se i vojničkih graničarskih naselja, gdje su bivši vojnici položaj građanina trgovišta smatrali premalenim; u slučaju Ujvideka i Zombora bijahu upravo ti elementi poticajem — uspješne — borbe za pravo slobodnoga kraljevskoga grada. Oslanjajući se na svoju gospodarstvenu silu, pokušavali su se (Miskolc i Eger, na primjer, uzalud) uzdignuti iz položaja trgovišta. No, to je nastojanje bilo toliko uzelo maha da pred takvim pokušajem nisu preuzela ni manja trgovišta poput, na primjer, Mohácsa.¹⁹

Obrana trgovišnih povlastica i težnje za postizanjem prava slobodnih kraljevskih gradova, što su ih pokazivala i naselja agrarnog značaja, upućuju na to da su seljačke tendencije poljoprivrednog razvoja u stoljećima kasnog feudalizma nastavile slobodnije živjeti u trgovištima. Ali te težnje i tendencije odvojile su se od cjeline kmetstva.

U XV stoljeću bijaše razvoj trgovišta još skopčan s usponom cijelog seljaštva. Borba trgovišta poklapala se godine 1514. s borbom i interesima cijelog seljaštva. U XVII i XVIII stoljeću trgovišta su se, nasuprot tomu, borila upravo za to da se ne srozaju na istu razinu s cijelim kmetstvom. Obrana povlastica

¹⁷ L. M a k k a i: A kuruc nemzeti összefogás előzményei (Pretpostavke nacionalnog ujedinjenja Kuruca). Bpest, 1956, 33—34; Ruzsás: A dunántúli védelmi vonal, 243.

¹⁸ B. I v á n y i: Göncz szabadalmas mezőváros története (Povijest privilegiranog trgovišta Göncza). Karcag, 1926, 32; E. F é n y e s: Magyarország geográfiai szótára (Madžarski zemljopisni rječnik). Pest, 1851, I, 39.

¹⁹ Usp. k tomu: Ruzsás: n. dj., i isti: A városi fejlődés a XVIII i XIX szzadi Dél-Magyarországon (Razvoj gradova u Južnoj Ugarskoj u XVIII i XIX stoljeću). Értekezések, 1964—1965, Bp. 1966; Csizmadia, n. dj.

— iako su se trgovišta mogla samo prisilno na to ograničiti — atomizirala je antifeudalne borbe trgovišta i odvojila ih od cjelokupnog kmetstva. Odatle je, opet prisilno, proizašlo to da je njihov antifeudalizam ostao ograničen te da se čvrsto držao oblika koji su postojali unutar feudalnog poretka.

Z u s a m m e n f a s s u n g

DER WIRTSCHAFTLICHE HINTERGRUND DER ANTIFEUDALEN KÄMPFE DER MARKTFLECKEN UNGARNS UND IHRE VERBINDUNG MIT DEN BAUERN-BEWEGUNGEN IM ZEITRAUME SEIT DEM XVI BIS ZUM XIX JH.

Die freieren Tendenzen der Entwicklung der Agrarverhältnisse im 15. Jahrhundert konzentrierten sich in den Marktflecken. Deshalb waren die Marktflecken die ersten Zielpunkte jener Angriffe des Gutsherrenstandes, womit dieser seine schon in Lockerung begriffene feudale Macht über die Leibeigenen wieder festigen wollte. So kam den Marktflecken im Bauernkrieg von Dózsa eine hervorragende Rolle zu.

Umso auffallender ist also, dass die Entwicklung der Marktflecken im 16—17. Jahrhundert im Ganzen nicht gebrochen war.

Einen der Gründe für diese Erscheinung müssen wir in der Wirkung des Kampfes gegen die Türken suchen. Einige von den Marktflecken wurden Grenzfestungen, und an diesen Orten machte — neben der alten bäuerlich-bürgerlichen Schichte — einen bedeutenden Teil der Einwohnerschaft das freie Soldatenelement aus.

In anderen Fällen enthub der Gutsherr für den Militärdienst die Einwohner des Marktfleckens ihrer Fronpflichten.

Der andere Faktor ist von wirtschaftlicher Natur. Die Marktflecken, deren Wirtschaftsleben auf der Weinproduktion oder auf der Viehzucht fusste, konnten ihren Warenproduzentencharakter bewahren.

Die Angriffe der Gutsherren auf die Marktflecken entfalteten sich gleichfalls dem Verlauf des Kampfes gegen die türkische Eroberung und der Gestaltung der landwirtschaftlichen Produktions- und Verkaufsverhältnisse entsprechend. Sie offenbarten sich nicht gleichzeitig und auch ihr Inhalt war unterschiedlich geartet.

Auf den vorwiegend Weinproduzenten-Marktflecken lastete schon um die Mitte des 16. Jahrhunderts ein sich verschärfender gutsherrlicher Druck. Die zweite Angriffswelle der Gutsherren gegen die Marktflecken erfolgte nach dem Verjagen der Türken, am Ende des 17. und Anfang des 18. Jahrhunderts, und hatte zum Hauptinhalt, in die gutsherrliche Abhängigkeit auch jene Marktflecken zurückzuzwingen. Die dritte Welle fällt so ungefähr auf die Mitte des 18. Jahrhunderts und hängt mit der Ausbreitung der Gutswirtschaft zusammen. Deshalb wird nun der Versuch gemacht, die Robotverpflichtung auszubreiten. Eine gemeinsame Begleiterscheinung der gutsherrlichen Angriffe besteht in

der Verminderung der Selbstverwaltung. Die Verteidigung der Marktflecken gegen die gutsherrlichen Angriffe weist eine Mannigfaltigkeit der Form auf. Am häufigsten wurde der »Rechtsweg« gewählt, der in ewiglangen Prozessführungen mündete. Alle diese Formen der Verteidigung waren auf die Anerkennung der alten, bevorrechteten Stellung, die Bewahrung der Rechte eines Marktfleckens gerichtet. Einige von den Marktflecken machten Versuche, sich aus der Stellung des Marktfleckens emporzuheben. Im 15. Jahrhundert war die Entwicklung der Marktflecken noch mit dem Aufstieg des ganzen Bauerntums verknüpft; Der Kampf der Marktflecken traf im Jahre 1514 mit dem Kampf und den Interessen der ganzen Bauerntums zusammen. Im 17. und 18. Jahrhundert hingegen kämpften die Marktflecken eben darum, um nicht auf das gleiche Niveau mit der Ganzheit der Leibeigenen herabzukommen. Die Verteidigung der Privilegien — obwohl man sich zwangsmässig nur darauf beschränken konnte — atomisierte die antifeudalen Kämpfe der Marktflecken und trennte sie von der Gesamtheit der Leibeigenen. Daraus engab sich, wiederum zwangsläufig, dass ihr Antifeudalismus begrenzt blieb und sich an die innerhalb der feudalen Ordnung vorhandenen Formen klammerte.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU — INSTITUT ZA HRVATSKU POVIJEST

INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
ИНСТИТУТ ХОРВАТСКОЙ ИСТОРИИ

RADOVI

5

U povodu 400. godišnjice hrvatsko-slovenske
seljačke bune

Z A G R E B

1 9 7 3

UREDNIČKI ODBOR

Ljubo BOBAN, Ljubiša DOKLESTIĆ, Ivan KAMPUŠ, Hrvoje MATKOVIĆ,
Gordana VLAJČIĆ

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

IVAN KAMPUŠ

Radovi V

Izdavač

Sveučilište u Zagrebu
Institut za hrvatsku povijest

Za izdavača

Prof. dr Ljubo Boban

Prijevod

Benjamin Tolić, Miljen Šamšalović (njemački), dr Vlasta Vince (slovenski)
dr Geno Senečić (slovački)

Lektori

Stjepan Damjanović, Jasna Penzar

Korektor

Branko Erdeljac

Za sadržaj priloga odgovara autor